

במשנת החסידות

הסוכה מחבקת את עם ישראל

אהבה המתבטאת בחיבוק דוקא

חגי חודש תשרי בכלל מתחלקים לשני חלקים. בחלק הראשון נמצאים ימי ראש השנה, עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים. בחלק השני נכללים ימי חג הסוכות ושמחת תורה. החלק הראשון עיקרו הוא בקו היראה והפחד השולט בו, בעוד שהחלק השני עיקרו הוא בשמחה הגדולה והבלתי מוגבלת שקיימת בו.

שני קווים אלה נרמזים בפסוק (שיר השירים ב, ו) "שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני". ומבאר רבינו הזקן: את הפסוק הזה אומרת כנסת ישראל על הקב"ה, והכוונה היא, שבימי ראש השנה ויום הכיפורים מתבטא הקשר של ישראל עם הקב"ה בענין של "שמאלו", אימה, יראה ופחד. ואילו בימי חג הסוכות הקשר הוא בבחינת "וימינו תחבקני" - אהבה, קירוב, שמחה. בחלק הראשון של תשרי שולט הקו של "שמאל דוחה" ובחלקו השני - הקו של "ימין מקרבת".

אין צורך לבאר כיצד מתבטא ה"שמאל", היראה והפחד, בראש השנה וביום הכיפורים. אלה ימי הדין בהם הקב"ה דן כל ברי' וממילא מובן שהקשר של ישראל והקב"ה בימים אלה הוא קשר של יראה ופחד.

אולם באיזו דרך מתבטא ה"ימינו תחבקני" בחג הסוכות? במה רואים את הקירוב והאהבה של הקב"ה לכנסת ישראל בימים אלה?

את התשובה לשאלה זו נבין מעצם הלשון "וימינו תחבקני". אמנם הכוונה הכללית כאן היא ביטוי של אהבה וחיבה, אך לא במקרה נבחר דוקא ענין החיבוק כדי לבטא ענין זה. האהבה יכולה לבוא לידי ביטוי בכמה וכמה דרכים. אהבה מתבטאת בדיבור, בנשיקה, במבט ועוד, וגם באמצעות חיבוק. מדוע נבחר מבין כל אלה דוקא החיבוק כדי לבטא את האהבה של הקב"ה לכנסת ישראל - "וימינו תחבקני"?

מבואר על כך בתורת החסידות, שהענין המיוחד שבחיבוק הוא, מה שהאוהב אינו מניח לאהובו להיפרד ממנו. מרוב אהבתו אליו הוא מחבקו ומחזיקו קרוב אליו ואינו מניח לו להיפרד ממנו. דבר זה אינו מתבטא בכל ביטויי האהבה האחרים, אלא דוקא בחיבוק.

מסיבה זו נובע הבדל נוסף בין החיבוק לשאר ביטויי האהבה. כל שאר ביטויי האהבה קשורים עם פניו של האדם. כשאדם מדבר דברי אהבה הוא פונה אל פניו של האהוב. כשהוא מביט בו באהבה - הוא מביט בפניו. גם הנשיקה ניתנת בפנים. לעומת זאת, החיבוק קשור דוקא בגבו (אחוריו) של האהוב ולא בפניו, כהלשון בתורת החסידות "מחבקו מאחוריו". וזה דבר מיוחד שקיים דוקא בחיבוק - ביטוי של אהבה לא רק אל פניו של האהוב אלא גם לאחוריו.

ההבדל בין פנים לאחור הוא פשוט: בפנים מצויים הכוחות הנעלים של האדם: פיו, עיניו, אוזניו, וכדומה. במובן האהבה, הפנים הם אותו חלק של האהוב שיוכל להחזיר אהבה אל האהוב. הפנים הם הדרגה של האהוב הקשורה עם האהוב. בחלקו האחורי של האהוב לא קיימים כל הכוחות הללו. שם אין שום כוחות נעלים. משם לא תחזור אהבה אל האהוב. האחור אינו קשור אל האהוב.

ומבחינה זו יש משמעות עמוקה לחיבוק ביחס לשאר ביטויי האהבה: שאר הביטויים של האהבה מביעים אהבה מוגבלת, אהבה התלויה במידת החזרת האהבה מצד האהוב. הם פונים אל אותו חלק של האהוב הקשור עם האהוב, ואילו עם החלק שאינו קשור עמו - אין להם כל עסק. במילים פשוטות יותר: האהוב כאילו אומר אל אהובו - במידה

שתחזור אלי אהבה מצידך אמשך לאהבך, אם לא תחזיר לי אהבה - תיפסק גם אהבתי אליך. זהו התוכן המובע בשאר ביטויי האהבה. אולם החיבוק, לעומת זאת, מבטא אהבה בלתי מוגבלת, אהבה שאינה תלויה כלל במידת ההתקשרות של האהוב אל האהוב. האהוב מחבקו מאחוריו, הוא מחבק גם את אותו חלק שאינו מחזיר לו אהבה, את אותו חלק שאינו קשור עמו. ולמרות הכל הוא מחבקו ואהבו, משום שזו אהבה ללא תנאים. ובמילים פשוטות: כאן אומר האהוב, כי יהי' מה שיהי', בין אם יחזיר לו האהוב אהבה ובין אם לאו, בין אם יהי' קשור עמו ובין אם ירצה להתנתק ממנו ולעזבו - האהבה שבליבו אליו לא תיפגם במלוא תוקפה. אהבה זו היא מבטא באמצעות החיבוק - "מחבקו מאחוריו ואינו מניחו להיפרד ממנו".

גם כשאישי ישראל עוסק בענייני הגשמיים ורוצה להיפרד מה' - מחבקו הקב"ה

מאחר שדיברה תורה בלשון בני אדם, הרי שענין זה הוא גם משל לאהבה שבין הקב"ה לישראל, ל"וימינו תחבקני". אצל איש ישראל גם יש "פנים" ו"אחור" מבחינת הקשר עם הקב"ה. יש לו כוחות נעלים, כחות נשמתו, שבאמצעותם הוא מרגיש היטב את היוקר והגדולה של הקב"ה. בכוחות אלה הוא אוהב את הקב"ה ושואף מאוד להתקרב אליו ולהידיבק בו. זהו ה"פנים" של היהודי. אך יש גם "אחור". אלה הם הכוחות התחתונים, הכוחות שבהם הוא עוסק בענייני הגשמיים והחומריים. בכוחות אלה אין הוא מרגיש את האהבה לקב"ה, אין הוא רואה את גדולתו, ולא זו בלבד שאין הוא משתוקק להתקרב אליו, אלא שמצד דרגא זו כשלעצמה הוא יכול לרצות להיפרד מאחדותו יתברך.

במילים פשוטות יותר: חייו של איש ישראל מתחלקים לשני סוגים. יש חלק מהחיים שאותו הוא מקדיש לתורה, לתפילה ולקיום המצוות. החלק השני מנוצל לעניינים הגשמיים שלו, כאכילה, שתי', שינה וכדומה. בחלק הראשון אין צורך להבטיח שלא יפרד מהקב"ה. אדרבה, הרי הוא פונה באותה שעה אל הקב"ה ורוצה לדבוק בו על ידי התורה, התפילה וקיום המצוות. אולם בחלק השני, החלק של ההתעסקות בעניינים האישיים, שם קיימת הסוגה של הפירוד מהקב"ה, שכן את העניינים הגשמיים הוא נוטה לעשות בלי שום קשר להקב"ה.

הי' אפשר לחשוב, שאהבת הקב"ה לישראל תקיף רק את אותו חלק מחייו של היהודי שבו הוא קשור אל הקב"ה - את התורה, התפילה וקיום המצוות. ואילו באותו חלק שבו אין הוא פונה אל ה' ורוצה להיפרד - שם לא תתגלה האהבה של הקב"ה לישראל. ועל כך אומרת כנסת ישראל "וימינו תחבקני" - הקב"ה מחבק את ישראל, חיבוק שענינו להקיף גם את ה"אחור", את החלק שרוצה להיפרד ממנו. ואף על פי כן אין הקב"ה, ברוב אהבתו לישראל, מניח לו להיפרד ממנו אף כשהוא עוסק בצרכיו הגשמיים.

את הדבר הזה אנו רואים בחג הסוכות, או ביתר פירוט: במצוות הסוכה. מהי מצוות סוכה? האם האדם מצווה רק ללמוד בסוכה, להתפלל, לקיים בה מצוות? לאו דוקא. המצווה היא לעשות בה את צרכיו הגשמיים: לאכול, לשתות, לישון, לטייל וכדומה. וכאן אנו רואים את הדבר הנפלא ביותר: אותה אכילה, אותה שתי', אותה שינה ושאר כל הצרכים הגשמיים שהאדם עושה אותם לצרכו - כל אלה נעשים בחג הסוכות בסוכה והופכים להיות מצווה! אין האדם עושה את הדברים הללו בצורה שונה מהרגיל, אין הוא צריך לכוון בהם כוונות מיוחדות -

שפילו אלה שבמשך כל השנה הם עבריינים, הרי ביום זה הם מתאחדים עם כלל ישראל.

גם בחג הסוכות יש ביטוי לנקודת האחדות, וכמארז"ל (סוכה כז, ב): "ראוים כל ישראל לישיב בסוכה אחת". הרי שהסוכה אף היא מאחדת את כל ישראל, עד שכל ישראל ראוים לישיב בסוכה אחת.

אולם לאור האמור לעיל אודות ענינו של חג הסוכות ניתן להבין שקיים הבדל גדול בין האופן שבו משתקפת נקודה זו בראש השנה וביום הכיפורים לבין האופן שבו היא משתקפת בחג הסוכות.

כיצד נוצרת האחדות של כל ישראל בראש השנה? אמרנו לעיל, שהיא נובעת מכך, שביום זה ניצבים כולם לפני הקב"ה. כלומר, ביום זה יוצאים בני ישראל ממצבם הרגיל ועומדים לפני הקב"ה. הם מתעלים על עניני הגוף המפרידים בין איש לרעהו. יתירה מזו: מהתעלות של יום זה היא גם ביחס לעניני הנשמה. למרות שבדרך כלל יש הבדל בין עניני הנשמה של האחד למשנה, בין ההשגה באלקות, האהבה והיראה לה' ושאר עניני הנשמה של כל אחד, המחולקים מאלה של הזולת - הרי בראש השנה הוא מתעלה מעל כל זאת ועומד בביטול גמור בפני הקב"ה - בקבלת עול מלכות שמים ובקבלת מלכותו של הקב"ה, "תמליכוני עליכם". כיון שהוא יוצא מגדרו - לכן הוא יכול להתאחד עם הזולת ועם כל ישראל.

כך גם לגבי יום הכיפורים: אמנם אומרים לפני "כל נדרי" ש"אנו מתירין להתפלל עם העבריינים", אך בזה גופא מודגש שהאחדות היא רק כדי "להתפלל" עמם. כלומר, כיון שאף העבריינים באים היום להתפלל ולהתקרב אל ה' - משום כך אפשר גם להתאחד עמם. ואף זה גופא לא ה' יכול להיות בלא קדושת היום של יום הכיפורים, הענין של "עיצומו של יום מכפר", הגילוי של עצם הנשמה, שמצד בחינה זו אין השפעה לענינים של חטא ועון ולכן נוצרת ביום זה אחדות ישראל. שוב אנו רואים שהאחדות תלויה דוקא בהתעלות על פני החיים הרגילים, ביציאה מעניני הגוף והנשמה אל דרגה רוחנית עליונה ביותר, שרק במצב כזה יכולה לשרור האחדות הזאת.

ואילו בחג הסוכות האחדות באה לידי ביטוי דוקא בתוך המציאות היום יומית הפשוטה, בתוך האכילה, השתי', השינה ושאר צרכי האדם הגשמיים. האחדות משתקפת דוקא בסוכה, שהיא המאחדת את כל ישראל. ובאיזו צורה היא מאחדת אותם? בצורתם הפשוטה והגשמית, כפי שהם, אף בעסקם בענינים הגשמיים. היא מאחדת את כל ישראל כשהם אוכלים, שותים, ישנים וכדומה.

וזהו החידוש הגדול של חג הסוכות לגבי ראש השנה ויום הכיפורים: באחדות של ראש השנה ויום הכיפורים אין רבותא גדולה כל כך. שהרי מי מתאחד בימים אלה? הנשמות, ואף הנשמות עצמן כפי שהן עומדות במדריגה נעלית ביותר. וכי מה החידוש שהנשמות בדרגתן העליונה מתאחדות זו בזו?! החידוש הגדול בא לידי ביטוי דוקא בחג הסוכות, אז האחדות היא בין הגופים, ובין הגופים גופא כפי שהם עוסקים בענינים הגשמיים, כאכילה, שתי' שינה וכדומה. ולמרות זאת מתאחדים כולם לעשות רצון ה', לשבת בסוכה, ובאופן של "ראויין כל ישראל לישיב בסוכה אחת".

כלום. הוא עושה את כל הדברים הללו כשם שהוא נוהג לעשותם בכל השנה, ללא שום הבדל. אבל כשהוא עושה את כל הדברים הללו בחג הסוכות בסוכה - הוא מקיים בזה את מצוות ה'.

בזה מתבטא ה"חיבוק" של הקב"ה, האהבה אף ל"אחור", לאותו חלק שאינו קשור עם הקב"ה ושרוצה אף להיפרד ממנו. הקב"ה מגלה את אהבתו הבלתי מוגבלת אל היהודי, שאפילו צרכיו הגשמיים יקרים לו והוא מקיף אף אותם באור הקדושה, באור האלוקי של המצווה.

זאת ועוד: הקשר של האדם עם דירתו קיים לא רק בשעה שהוא שוהה בה. גם כשהאדם נמצא ברחוב או בעיר אחרת - זה ביתו. כששואלים אותו היכן אתה גר, הוא משיב בדירה פלונית. הקשר הוא כה גדול, עד שאמרו רז"ל כי מי שאין לו בית אינו אדם. הבית של האדם קשור עם עצם מציאותו, ואין זה משנה אם הוא נמצא בו כרגע אם לאו. והנה, המשנה אומרת "כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו ארעי". כלומר, שבימי חג הסוכות הופכת הסוכה לדירת הקבע של האדם. אם כן, גם כשאיש ישראל אינו נמצא בסוכה, נמשך עדיין הקשר שלו אלי', שהרי היא ביתו. וכך היא מקיפה אהבתו של הקב"ה את היהודי לא רק כשהוא יושב בסוכה, אלא גם בהלכו ברחוב!

זהו אחד הענינים שבמצוות סוכה - קשירת הענינים הגשמיים הפשוטים, שאותם עושה האדם בפשטות, כדי לספק את צרכיו - עם הקב"ה ועם הקדושה.

על פי הידוע שהתוכן של כל חג מהווה נתינת כוח לא רק עבור ימי החג, אלא למשך כל השנה, הרי שחג הסוכות נותן את הכוח לקשור את החיים הגשמיים עם הקב"ה ועם הקדושה במהלך כל השנה כולה. ממצות הסוכה שואב האדם את הכוח הזה להחדיר את הקדושה לא רק בחיי התורה והמצוות שלו, אלא גם בעסקיו הגשמיים. אמנם בחג הסוכות הוא מקיים את המצווה אף אם אין הוא עושה את הדברים הללו לשם שמים, שכן עצם עשייתם בסוכה היא המצווה, כאמור. אולם מכאן ניתן לו הכוח למשך כל ימי השנה לעשות את כל מעשיו כדי לעבוד את ה', בבחינת "כל מששיך יהיו לשם שמים".

החידוש של סוכות: אחדות ישראל מבלי להתעלות ולצאת מהגשמיות

אחת מהנקודות המשותפות שעוברת כחוט השני הן בראש השנה, הן ביום הכיפורים והן בחג הסוכות, היא ענין האחדות של כל ישראל.

את הקשר של ראש השנה עם ענין האחדות דישראל אנו מוצאים כבר בפרשה שאותה קוראים בשבת שלפני ראש השנה, פרשת "נצבים". רבינו הזקן מפרש את תיבת "היום" שבפסוק "אתם נצבים היום" כמתייחס לראש השנה, יום הדין. ביום זה ניצב עם ישראל כולו לפני הקב"ה באופן של אחדות, כמפורט בהמשך הפסוק "ראשיכם שבטיכם". מחוטב עציך עד שואב מימין". כל עשר הסוגים הקיימים בעם ישראל מתאחדים ביום זה וניצבים "כולכם" לפני ה'. זו נקודת האחדות שבראש השנה.

יום הכיפורים מבטא עוד יותר את ענין האחדות. ביום זה מתגלה עצם נשמתו של כל איש ישראל, ה"יחידה" שבנפש, ומצד זה אין שום חילוקים בין בני ישראל, אלא אחדות פשוטה. הדבר גם משתקף בכך שלפני "כל נדרי" אומרים ש"אנו מתירין להתפלל עם העבריינים", כלומר

להקורא הנכבד!

מתכבדים אנו בזה, להגיש בפני קהל שוחרי התורה והחסידות, גליון תשעה עשר "במשנת החסידות". והפעם, לקראת חג הסוכות - ביאור ענין "וימינו תהקבנו", שהקב"ה מחבק אותנו בחג הסוכות, כפי שמואר בספרי חסידות. ומודיעים אנו בזה, שניתן לקבל מאיתנו, הרבה ביאורים בחסידות, בכתב ובע"פ. ככל שבוע אנו שולחים קונטרס "תורה אור המבואר" - שהוא פירוש נפלא על מאמר מפרשת השבוע מספר לקוטי תורה להרב בעל התניא זצוקלה"ה, ולאחרונה גם צירפנו שיעור בתנ"א ממיטב המשפיעים שליט"א.

חדש! כעת כאשר לומדים בשיעור היומי של ספר התניא - אגרת הקודש, ניתן לקבל מאיתנו כל שבוע קונטרס שבו האגרות שלומדים בשבוע. עם ביאור ופירושו נפלא, מלוקט משיעוריו הגד"ח ר' יואל כהן שליט"א, אשר נכתב ונסדר ע"י הרב משה לינק שיחי, תודתנו נתנה לארזן "המאור שבתורה" בראשות הרב מנחם ווייס שיחי, שהגה בו טובת עין ונתן לנו רשות להפיץ פירוש נפלא זה, ע"מ לזכות את הרבים, תשוח"ח לו ושכרם יהא כפול מן השמים.

כמו"כ יש לנו מגוון שיעורים בספר התניא, תורה אור, לקוטי תורה ודרך מצותיך - ממיטב מגידי-שיעורים. להורדה **לחצו כאן**. או כתבו לנו ע"פ הכתובת אימייל דלהלן.

מערכת לעבדך באמת

כתובת: לעורך ליסוד החסידות ע"י הפנת ספריי הבעש"ט ותלמידיו הק
leuvdechubamas@gmail.com